

**Verneområdestyret
for Trollheimen**

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47 73 19 93 88
fmltpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen>

Hugo Pedersen
Nordsia 1871
6653 ØVRE SURNADAL

Saksbehandler Roar Pettersen

Vår ref. 2022/4192-0 432.2

Deres ref.

Dato 28.02.2023

Svartåmoen naturreservat - tillatelse til felling av furutrær undergravd av Svartåa.

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr. 16/20,27 Alvstusetra/Langlisetra i Svartåmoen naturreservat dispensasjon, som omsøkt, for uttak av noen få dokumenterte større furutrær langs bredden av Svartåa oppstrøms brua over Svartåa, se bilder og ortofoto. Det omhandler noen trær som er betydelig undergravd av Svartåa slik at trærne vil falle ut i elva i løpet av relativt kort tid med derpå risiko for alvorlige skader på gjenoppført ny bru over Svartåa. Dispensasjonen er avgrenset til en strekning på 1 km oppstrøms Svartåa bru og fellingene må utføres i løpet av 2023/24.

Verneområdeforvaltningen vurderer under noe tvil at tiltaket ikke vil ha slikt omfang at det vil påvirke verneverdiene nevneverdig eller være i strid med verneformålet når omfanget er avgrenset til de få aktuelle trærne.

Verneområdeforvaltningen vurderer videre at tiltak er nødvendig av sikkerhetshensyn til Svartåa bru og brukere av brua.

Klage

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Sakens behandling:

Søknaden

Det vises til søknad om avvirking av furutrær i Svartåmoen gnr/bnr. 16/20,27 i Surnadal kommune datert 10.03.2022, tillegg til søknad 7.04.22 og samt samtaler pr tlf. sist 19.04.22 herunder enighet om at dispensasjonen ikke blir aktuell å videreføre før vinteren 2022/23.

Det er søkt om felling av noen få større furutrær i Svartåmoen naturreservat.

- ❖ De omsøkte furutrærne er alle lokalisert langs bredden av Svartåa og dokumentert med betydelig undergravd rotsystem pga Svartåa sin naturlige meandering og erosjon. Trærne heller videre ut over elva slik at de innen kort tid vil falle ut over elva.
- ❖ Fellingene av trærne ønskes brukt som ledd i opplæringen for elever fra skoglinja ved videregående skole, jf. søknaden.

Furu 1, vedlegg mail av 10.03.22

Furu 1, vedlegg mail 7.04.22

Furu 2 (og furu 3 i venstre kant av bildet)

Furu 3

Svartåa bru

Strekning for uttak av furutrær

Hjemmel

Naturmangfoldloven (NML), verneforskrift og forvaltningsplan

Forskrift om Svartåmoen naturreservat

Kap. III. Forskriften har som **formål** «å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv».

Kap. IV pkt. 1.

«Vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet».

Kap. VIII

«Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta

- Når formålet for fredinga krev det,
- for vitskaplege undersøkingar,
- til arbeid som er særleg viktig for samfunnet,
- i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.»

Søknaden må da vurderes i henhold til bestemmelsene i NML § 48 «(dispensasjon fra vernevedtak) Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom

- ✓ det ikke strider mot vernevedtakets formål
- ✓ ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig
- ✓ dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig».

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.»

Delegering

Miljøverndepartementet har 8.02.2011 i medhold av Naturmangfoldloven (NML) § 62 og 15.01.21 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Trollheimen herunder Svartåmoen til Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen har videre i møte 4.03.20 delegert til verneområdeforvalterne myndighet til å behandle saker i henhold til med verneforskriftenes generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis, jf. VOS sak 6/2020.

Naturmangfoldloven (NML), verneforskriften og forvaltningsplanen

Søknaden vurderes i henhold til bestemmelsene i NML § 48 «dispensasjon fra vernevedtak» da det ikke foreligger hjemmel for unntak fra bestemmelsene i verneforskriften for Svartåmoen naturreservat for de omsøkte tiltakene.

NML § 48 1. avsnitt åpner for **dispensasjon til tiltak som ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig**. **Begge vilkår må være oppfylt**.

Det følger imidlertid ikke av dette at dispensasjon skal gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnet myndighet spiller inn. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. Dispensasjonsbestemmelsen er i utgangspunktet ment for uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.2, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

I vurderingen av om et **tiltak eller en aktivitet er i strid med verneformålet** må det gjøres en konkret vurdering av det omsøkte tiltakets eller aktivitetens art, plassering, varighet og omfang. Hvilken virkning har tiltaket eller aktiviteten på verneformålet? I denne vurderingen står kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 sentralt, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

I vurderingen av om tiltaket eller aktiviteten er i strid med verneformålet, er betydningen for verneformålet både på kort og lang sikt relevant. Et tiltak eller en aktivitet kan være i strid med verneformålet dersom tiltaket eller aktiviteten på sikt eller over tid kan ha negativ påvirkning på verneformålet.

Mange små inngrep kan over tid få store konsekvenser for verneformålet. Dersom det er mange eksisterende inngrep i et verneområde, vil den samlede belastningen på verneverdiene lettere kunne medføre at et tiltak eller en aktivitet vurderes å være i strid med verneformålet. Det følger av prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Ved usikkerhet om tiltakets virkninger for naturmiljøet skal det legges vekt på føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Vilkåret om at **tiltaket ikke skal påvirke verneverdiene nevneverdig** innebærer en mer konkret vurdering av de enkelte verneverdiene som omfattes av verneformålet. I verneområder hvor verneformålet er bredt og mer generelt formulert vil man ofte måtte gå nærmere inn i forarbeidene til vernevedtaket for å finne mer informasjon, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Kravet om at tiltaket ikke skal påvirke **nevneverdig** innebærer at dispensasjonsadgangen er snever. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette kan være ved midlertidig eller forbigående forstyrrelser, eller enkeltstående aktiviteter eller tiltak. Bestemmelsen gir også klar anvisning på at hensynet til verneverdiene skal være overordnet for eksempel næringsinteresser. Ved usikkerhet om virkningene tiltaket eller aktiviteten kan ha for verneverdiene, bør føre-var-hensyn tillegges stor vekt i vurderingen, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, kap. 7.3, Miljødirektoratet, veileder M106-2014.

Alle dispensasjoner må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i NML §§ 8 – 12, jf. § 7. I utgangspunktet er slik vurdering kun nødvendig om en ønsker å gi dispensasjon.

NML § 48 2. avsnitt åpner for dispensasjon når et **tiltak er nødvendig av sikkerhetshensyn**. Stien over Svartåa bru er en av de mest benyttede i Trollheimen herunder hovedinnfartsåre til m.a. Trollheimshytta, Trondhjem turistforening. Svartåa er en flomelv med stort nedslagsfelt og høy toppvannføring. Furutrær som undergraves, faller ut i elva og blir ført med elva ned til brua under

flom/isgang vil medføre alvorlig risiko for ødeleggelse av brua, jf. endeliktet til tidligere utgaver av bru over Svartåa fram til siste havari vinteren 2017. Eksisterende situasjon for brua er under isgangen (uten furutrærne i elva) helt marginal i forhold til bruas tåleevne, jf. skadene på fundamentene til nybrua i 2022. Verneområdeforvaltningen vurderer derfor at omsøkte tiltak er nødvendig av sikkerhetshensyn til Svartåa bru og brukerne av brua.

NML § 8 «Kunnskapsgrunnlaget»

Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er hentet fra, Naturbase, Sensitive artsdata, søknaden, Miljøvedtaksregisteret og retningslinjer gitt i forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen.

Rødlistede arter, sårbare sensitive arter, ansvarsarter og nasjonalt forvaltningsprioriterte arter.

Det er ikke registrert sensitive sårbare, rødlistede arter, ansvarsarter eller arter av stor forvaltningsinteresse i eller ved de aktuelle lokalitetene for uttak, jf. *Mork, K. et. al. 2018.*

Bufferoner for sårbare arter av fugl, Multiconsult dokumentkode. 10202416-RIM-RAP-0001 (oppdrag fra Statnett)

Det foreligger ikke dekkende kartlegging av artsmangfoldet i Svartåmoen naturreservat på/ved de aktuelle lokalitetene for felling av furutrærne. Den relativt homogene statusen for skogreservatet gjør at en i stor grad har overføringsverdi fra den generelle kunnskapen om gammelskog og mangfoldet tilknyttet denne slik at det ikke blir nødvendig å ta i bruk **NML § 9 «Føre-var-prinsippet.**

NML § 10 «Økosystemtilnærming og samla belastning»

Det omsøkte uttakets virkning på det biologiske mangfoldet tilknyttet gammelskogsegmentet vurderes å være så pass avgrenset i omfang at det på lengre sikt er bærekraftig, jf. beveggrunnene for etablering av skogreservater.

NML § 11 «Kostnaden ved miljøforringelsen skal bæres av tiltakshaver»

Bestemmelsene under denne paragrafen vurderes ikke å være relevante i denne saken da tiltaket ikke vil medføre varige eller nevneverdige skader.

NML § 12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder»

Miljøforsvarlig driftsmetode vurderes ikke å ha vesentlig relevans i denne saken.

Med hilsen

Roar Pettersen

verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Trøndelag

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

Surnadal kommune

Postboks 2600

Postboks 2520

Bårdshaugvegen 1

7734

6404

6650

STEINKJER

MOLDE

SURNADAL